

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., 1/2 an
6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., 1/2
an 9 fr., 1/4 an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XV.

Blaj 25 Noemvrie 1905.

Numărul 47.

Adunarea Reuniunii învățătorilor români gr.-cat. din ținutul Lugojului.

— Raport special al „Unirii”. —

În adunarea generală din anul trecut „Reuniunea învățătorilor din ținutul Lugojului”, având în vedere faptul, că Provedința a voit, ca să avem iară un nou arhieru în scaunul episcopesc din Lugoj, — fixază ca loc pentru ținerea adunării sale generale din acest an: *Lugojul*, centrul diecezei, ca așa de o parte învățătorii să aibă ocazie de a își prezenta omagiile lor de iubire fiască față de Ilustrul Arhieru, P. S. Sa Dr. Vasile Hossu, iară de altă parte Ilustritatea Sa să își poată cunoaște învățătorii mai deaproape.

Această adunare, convocată la Lugoj, s'a și ținut în zilele de 22 și 23 Octomvrie a. c. Despre decurgerea ei raportez în următoarele:

Ziua primă.

Sâmbătă la 21 Octomvrie la oarele 5 p. m. comitetul central al Reuniunii se întrunește în sala școlii gr.-cat. din Lugoj, și sub presiul Il. Sale dlui canonic *Ioan Boroș*, își ținu ședința sa ordinară. În această ședință, la care au luat parte și delegații Reuniunii surori din ținutul Hațegului, s'au discutat: raportul general al comitetului despre activitatea sa pe anul de gestiune 1904/905, raportul cassarului și cel al bibliotecariului precum și alte cestiuni ce aveau de a fi pertractate în ședințele adunării generale.

Duminecă, în 22 Octomvrie, la oarele 9¹/₂, se începe serviciul divin, oficiat în biserica catedrală de către prezidentul Reuniunii: dl *Ioan Boroș*, asistat de secretarul episcopesc Cl. d. *Dr. Daniel Fireza*, On. d. *Ioan Țucu* și doi lectori. Cântările liturgice le-a cântat bine și melodios corul băieților dela școlile elementare din loc, condus de *Ioan Ienea*, cler. abs. și învățător în Lugoj.

La Pricează On. preot d. Valeriu Giurgiu ține o predică ocazională. În care scoate în relief însemnătatea și necesitatea educațiunii religioase-morale, mai vârtos în timpul actual; rezumează marile avantagii ale acestei creșteri, apelează la părinți, la învățători și cateheți, ca factori ai acelei educațiuni, îndemnându-i, ca în împlinirea misiunii lor sublime, ce o au de a instrui și educa, să nu uite de creșterea religioasă-morală, care este baza întregii educațiuni.

După terminarea acestei predici atât de instructive, cea mai mare parte din învățători se împărtășesc cu sfânta taină a cuminecăturii. Era foarte înălțător și pătrunzător a vedea pe învățători bătrâni și tineri la acest act sfânt. Nu pot decât numai să laud această ținută creștinească, și aș dori ca și în viitor. de câte ori se vor face atari conveniri, fie la noi fie la alte reuniuni învățătoresți, să se urmeze aceeași ținută vrednică de imitare. Sub decursul s. cuminecării bătrânul cantor catedral, d. Vasile Jivanca cu vocea sa pătrunzătoare și melodioasă după cea mai frumoasă melodie bisericească a cântat priceasna: „Cu trupul lui Hristos Vă cuminecați.”

După sf. liturgie se începe ședința, la care ie parte și Ilustritatea Sa Arhieru însoțit de canonicii: *B. Densușan* și *Nic. Nestor*, protopopul din loc *George Popoviciu* și de alți preoți și inteligenți.

Il. Sa Arhieru e primit cu ovațiune fiască și ocupă locul presidial de onoare. Prezidintele Reuniunii, îl salută în numele Reuniunii, mulțumindu-i cu cuvinte calde și bine alese pentru marea cinste, de care a învrednicit adunarea prin înalta Sa prezență. Termină exprimându-i recunoștința Reuniunii și rugându-l, ca să deschidă ședința.

Cu voce emoționată răspunde prea bunul Arhieru acestui salut prin următoarea prea frumoasă și instructivă cuvântare:

*Onorată adunare generală!**Iubiți în Hristos Fii!*

Cu vină bucurie Vă salut, Iubiți în Hristos fii, când dan urmare cuvântării făcute de ilustrul nostru președinte, dar și boldului inimii mele. să deschid anume în persoană adunarea voastră generală convocată pe ziua de azi aici la Lugoj. cetatea reședinței noastre episcopesci.

Și cum n'ar fi mare bucuria mea a părintelui, când pe voi, dragii mei copii, vă văd în jurul meu. adunați din părțile banatice ale diecezei lugojene nu numai ca să vă sfătuiți de cele ce statutele și regulamentele reuniunii noastre vă prescriu, ci și pentru ca să vedeți pe părintele vostru, să vă convingeți despre cum aflarea lui, și să-i descoperiți fiește-care cu graiul vin bucuriile și năcăturile, succesele și decepțiunile, mângâierile și supărările, ostenețele și nădejdiile voastre.

Fiți bineveniți, dragi copii! Dumnezeu v'a adus! Să vă aflați bine la casa părintelui vostru, și cu amintiri dulci să vă reîntoarceți acolo unde chemarea voastră sântă și înaltă vă reclamă.

Da, iubiți fii, înaltă și sântă e chemarea voastră. Voi după misiunea voastră sunteți părtași în slujba apostoliei, pentru-că biserica dreptul și datorința sa de a vesti evanghelia mântuirii și de-a învăța popoarele, în mare parte deprinde prin voi. Biserica ține, că ar fi neascultătoare de întemeiatorul ei, dacă porunca primită de a învăța, de a propovădui adevărul, nu ar împlini-o prin aceea, că pretutindeni, dela răsărit și până la apus, alătura cu bisericile întemeiază școli și institute de învățământ și de creștere de toate categoriile. De aceea să numește școala fiica bisericii; de aceea biserica în toate timpurile și-a reclamat dreptul asupra instrucțiunii; de aceea s'au înființat în toate timpurile atâtea ordini și congregațiuni religioase, cari toate au de scop instrucțiunea și educațiunea, de aceea biserica nu încetează a jertfi și a se lupta neînterupt pentru păstrarea caracterului religios al școalelor și institutelor sale.

Și să nu credeți, iubiții mei fii, că între institutele de învățământ și de creștere înființate și susținute de s. biserică, școalele populare, la cari voi munciți ca dascăli ai tinerilor mlădițe ale poporului nostru iubit, în însemnătate ar fi cele din urmă. Nu, nici decât. Tocmai contrarul e adevărat. Școlile populare sunt acele instituțiuni, cari nemijlocit stau deschise înaintea tuturor fiilor poporului nostru credincios. Și nu numai că sunt deschise înaintea tuturor, dar toți părinții sunt datorni pe baza legilor noastre vigente să-și poarte prunci la școală. Astfel pentru masele mari, pentru totalitatea poporului, școalele populare sunt și rămân așa zicând unicul mijloc de cultură intelectuală și de educațiune morală. Din acest punct de vedere considerate școlile populare, cine este care să nu recunoască însemnătatea hotărâtoare a acelor pentru viața culturală și morală a credincioșilor noștri, a întregului nostru neam. E fapt netăgăduit, că majoritatea covârșitoare a poporului nostru să alege pentru viața întreagă cu acele cunoștințe și cu acea creștere, ce le-a primit în școalele populare.

Iată, iubiților fii, chemarea și răspunderea voastră. Dela priceperea, dela zelul, dela purtarea voastră atârână propășirea în cunoștințe, caracterul și viața morală a generațiunilor viitoare ale acelor comune, unde voi aveți funcțiunea de învățători poporali.

E mare, e înfricoșată răspunderea aceasta. Nu numai Dumnezeu va trage pe cei nitați de chemare la aspră răspundere, nu numai superiorii bisericești și înmești îi vor osândi, dar însă și generațiunile trecute prin mâinile lor vor blăstâma pomenirea

acelor dascăli, din a căror nepăsare și întrelăsare ele au rămas lipsite atât de binefacerile materiale cât și de cele spirituale, ce le rodește omului cartea și creșterea morală.

Iată, iubiților, pentru ce Noi cu Venerabilul nostru Consistor nefcetat veghiăm, ne sfătuim și ostenim, ca să promovăm interesele școlărilor noastre populare. să îmbunătățim soarta voastră, să prevedem de edificii școlare corăspunzătoare, să le înzestram cu recuisitele de învățământ necesare, și altele nenumărate, ce zilnic să ivesc. Voi fiște-care în comunele voastre vedeți lipsele și năcazurile voastre locale; vă năcăjiți, vă supărați. ba de multe ori vă plângeți chiar și asupra guvernului diecezan, că și-a uitat de voi.

Iubiților fii: fiți convinși, că cel puțin $\frac{1}{4}$ părți din lucrările Consistorului episcopesc privesc școlăle, că prin urmare partea covârșitoare a grijilor și ostenelelor noastre este devotată cauzei învățământului nostru primar, cauzei voastre.

Astfel stând lucrurile, atât însemnătatea instrucțiunii noastre populare, cât și răspundere ce însumi o am pentru buna creștere a fiilor poporului nostru credincios, în fine jertfele, ce pentru școală le aduce poporul credincios și acest guvern diecezan; toate aceste zic, îmi impun datorința, ca acum când în număr așa de însemnat vă pot vedea în jurul Meu, să vă împărtășesc dorințele mele părintești față de voi ca învățători, cari dorințe voi le veți împlini de sigur cu plăcere, ca să faceți bucurie părintelui vostru, care cu toată ferbința inimei sale vă iubește.

1. Doresc înainte de toate dela voi toți, ca să fiți cu adevărat *dascăli* ai poporului. Și exemplarul vostru are să fie Cel ce v'a trimis și pe voi pe calea bisericeii

Sale, are să fie Răscumpărătorul și Mântuitorul sufletelor noastre, Hristos.

El să fie pururea înaintea ochilor voștri. El blând, El umil, El dulce și plăcut, El înțelept la vorbă, El modest în purtare, El afabil către toți, El cumpătat în ori-ce gest ori privire, El îndelung răbdător, El liniștit pururea, El maiestos și grav, El cuceritor și îndulcitor, El înțelept și sfânt, curat și nevinovat, El *dascăl* desăvârșit!

După El să plecați. Lui să-i urmați, pilda Lui s'o imitați. la El să vă întoarceți în ispite și năcasuri. Lui să vă siliți a sămăna.

Și veți sămăna, dacă vă veți nizu a vă sfinți pe voi înșive, a fi pe cât să poate desăvârșiți. Voi înșive bine știți, ce concept înalt are poporul credincios despre dascăl, dar mai vârtos frica aceea reverențială ce o are, ori ar trăbui să aibă pruncul mic de dascălul său. Pruncul în dascălul său vede o ființă mai înaltă și crede, că dascălul știe tot și poate să facă ori-ce El crede, că tot ce spune și tot ce face învățătorul e bine și să silește a-l urma, a-l imita. De aici urmează, că după vorbele și după faptele învățătorului să îndreaptă și școlarii, și cum facultățile lor lucră mai ales în mod receptiv, și cum impresiunile lor sunt mai vii și mai durabile, așa că urmare nelucunjurată vine străformarea vieții interne intelectuale și morale a băeților după vorbele și faptele, după viața și pilda dascălului lor.

Cu recunoștință și cu adevărata venerațiune mă închin înaintea acelor dascăli, cari prin viața lor individuală și familiară, prin pilde și purtarea lor sunt un stâlp luminos în satul lor și ținutul întreg, arătând tuturor calea adevărată de urmat. Și vai iarăși de aceia, cari vor fi de sminteală,

pe cari li va urma blăstămii generațiilor duse la calea perirei și pedeapsa înfricoșată a dreptului Judecător.

2. Al doilea lucru, pe care li doresc și aștept dela voi, fiii mei preaiubiți, este spiritul de disciplină, de ordine și de caritate.

Nu poate disciplina pe altul, care pe sine nu se știe disciplina; nu poate porunci la altul, care știe și nu știe porunci.

Spiritul disciplinei, al ordinei și al carității pofteste, ca atunci când cereți ascultare și ordine dela elevii voștri, mai întâiu voi înșive să observați spiritul de disciplină, de ordine și de caritate, fiind cu supunere promptă, spontană și veselă față de mai marii voștri. În deosebi trebuie să amintesc la acest loc disordinele regretabile ce să ivesc alocurea între preoți, ca directori școlari și docenți. Nimic nu poate fi mai păgubitor pentru interesele învățământului, nimic mai contrazicător caracterului preotesc și docental, nimic mai demoralizător pentru părinți și școlari, decât certele și neînțelegerile dintre preoți și dascăli. Unde sunt asemenea neînțelegeri, acolo cauza școlară e perdută. Și cine suferă? Suferă o comună întreagă, cu toate că dînsa cu nimica nu și-a meritat pedeapsa groaznică, ce a ajuns-o.

Nu e aici locul să cerc după cauzele unor astfel de neînțelegeri. Motivele variază din cas în cas. Sigur este numai atîta, că în toate casurile lipsește ori de-o parte ori de cealaltă, ori din amândouă părțile, caritatea creștină, fără de care nu numai conviețuirea preotului cu învățătorul, dar peste tot conviețuirea oamenilor din societatea creștinească se prefăce în peșteră de fiare sălbatice.

FEUILLETON.

ALTE SCRISORI.

Scrisoarea VI.

(Insufletirea de odinioară și moloșirea de azi.)

Unui prietin.

(Continuare și fino.)

Atunci cum se poate că sufletele azi să ne fie așa de amortite, pe când atunci ni erau atât de treze? De unde vine, că pe atunci articoli de ziare și reviste erau sorbiți cu însufletire, iar cei din ziarele de azi, nu se mai pot ceti? Atunci spuneau conducătorii noștri în două trei cuvinte, ceea-ce acum nu cutează nimeni să spună în cinci-șase articole continuative. Așa că acum cetim cuvinte și iar cuvinte, sterpe, seci. Ideile pare, că ne-au secăt, gândirea pare că ni-s'a încheșat atîta e de greoaie, iar când totuși se trezește, ne trezim cu un articol ușurel-șurel, cu un pamflet, care nu poate să ajute nimănui, din care nu se poate alege nimeni cu ceva dobândă, și de aceea nu-și mai pierde timpul cetindu-l.

Cum se poate că cei ce iasă azi din școlăle noastre nu mai sămăna cu cei din generațiile trecute?

Cum să nu se poată, dacă focul sfânt al însufletirii nu mai ardă ca altă dată.

Dar noi nu avem nici o îndreptărire de a ne perde curajul, de a ne perde însufletirea, după-cum au avut cei ce au rămas din generația ce a pus la cale deșteptarea noastră. Aceia au încercat, s'au luptat, au

fost învinși nu de puterea dușmanului ori aliatului, ci de nedreptatea strigătoare la cer a acestuia.

Tesetura faptelor trecute nu trebuie să o luăm ca o măsură și ca o îndreptare a activității noastre. Nu trebuie să credem că așa ni-e ursita, ca să fim vecinic nebăgați în samă și vecinic cei din urmă. Dacă printr-o politică vicleană ne-am ales cu nimic, nu trebuie să ne arătăm, că noi am fi îndestuliți și cu atîta. Nu-i iertat mai ales, ca în conștiința poporului nostru să prindă rădăcini astfel de convingeri, căci aceste ar da foarte mult de lucru generațiilor viitoare, și răspunderea pentru asta, osândirea, ne va cădea pe capetele noastre.

Ca să devenim în mod logic reci, fără voință, fără idealuri mai înalte, ar fi trebuit să începem și noi, ori cel puțin să continuăm lupta pentru ținta ce o avem, și dacă nu ne-ar fi reușit nimic, atunci s'ar mai cădea să fim așa de fără vișgă. Dar să stai cu mâinile în sân, și să judeci în felul acesta: „La ce să nu duc o viață liniștită și tihnită, de ce să-mi aprind pae în cap, când și așa nimic n'as putea folosi” — aceasta nu e scăpare, nu e răspuns îndestulitor. Nu poți tu singur, ori doi, ori trei, dar mai mulți, toți la oaltă, cereați numai și veți vedea ce puteți. De nu veți avea nici o izbândă, veți avea cel puțin liniștea sufletască, că v'ați împlini o datorință sântă: de a nu lăsa pe alții să creadă, că suntem neputincioși, că nu mai dăm nimic pe noi, că nu mai avem nici o încredere în puterile noastre, că nu mai avem nici un ideal.

Căci cel mai mare rău, ce urmează din neinteresarea noastră, ce chestiile de viață a poporului nostru, fie vorba de limbă,

de biserică, de școală ori drepturile noastre, e aceasta: că incurajăm tot mai mult pe cei ce ne doresc nimicirea, de lăsăm să joace frânele cum voesc, și-i facem să se încreadă tot mai mult în propria lor putere. Și cu durere trebuie constatat, că în conștiința poporului nostru încetul cu încetul să picură acest venin, că adecă, de noi nu va fi nici odată mai bine, că noi vom purta vecinic toate poverile, că suntem așa urșiți, ca să fim vecinic nefericiți.

Și să nu se uite că o așa convingere e cea mai primejdioasă pentru viața unui popor. Să nu se uite, că atunci când prin vremi va veni iar un vestitor mare, vre-un apostol va trebui foarte multă energie cheltuită, ca sufletul acelei nații să se lumineze, să vadă curat ținta, să se știe însufleți pentru realizarea ei.

Cei-ce pot da sfatul, azi sunt cu mult mai număroși ca înainte. Cei ce pot să ajute, asemenea. Cei ce să vestească cu graiul și cu scrisul, mai ales cu scrisul, avem slavă Domnului.

Ce ne lipsește atunci?

Inima!

Da, o inimă cu simțiri largi, adânci, care se simtă fin, să se entusiasmeze ușor, — și să rămână așa însufletită, până se va consuma întreagă.

Mai puțină zizanie, dacă se poate, de loc, și mai multă alipire, mai deasă străngere în taberi, într-o singură tabără, în care să svâncnească, în pepturile celor de acolo, o singură inimă:

Inima mare a înaintașilor noștri.

Alfus.

3. Al treilea lucru, pe care delă voi îl aștept, este, împlinirea cu scumpătate a datoriilor voastre speciale de dascăli. Sunteți puși de învățători; prin urmare întreaga activitatea voastră are să fie a școlii; dar nu în acel înțeles, că dacă ați isprăvit prelegerea, apoi să socotiți misiunea voastră de terminată. Voi aveți să supravegheați pe elevii vostri și afară de școală; aveți să-i cercetați și la casele lor, mai ales de se va întâmpla, ca oare-care dintre ei să fie morbos. Cu astfel de ocaziuni vi-se dă prilej bogat a da sfaturi bune și la părinți, cum au să tracteze cu pruncii, ca să le fie drag de școală și de carte.

În școală să desfășurați tot zelul și toată diligența. Să vă fie pururea înaintea ochilor, că cei mai mulți dintre elevii vostri pentru viața lor întreagă rămân cu știința aceea, ce și-au însușit o delă voi.

Toate studiile să le propuneți cu acelaș zel, pentru-că toate sunt de mare folos în viața de toate zilele. Și alături de limba dulce a mamei să propuneți cu stăruință neobosită limba statului. Ori ce ar zice unii pedagogi, experiența arată că în pruncie se învață mai ușor limbile. Și cunoștința limbii statului e de foarte mare folos pentru toți cetățenii deopotrivă și pe lângă aceea cunoașterea ei nu va împedea nici odată pe micul românăș, să mărturisască cu poetul: „Mult e dulce și frumoasă limba ce-o vorbim. Altă limbă armonioasă ca ea nu găsim.“

4. În fine și mai pe sus de toate aștept delă voi, ca premergând cu pildă bună să faceți pe prunci, să se dedeie de mici a-și împlini datorițele sale creștinești. În scopul acesta în toate duminicile și sârbătorile de peste an veți aduna copiii la școală și de acolo însive li veți conduce în rând frumos doi cu doi la s. liturgie, unde băcții nevinovați încunjurând altarul după tipul Cheruvimilor și cetelor cerești în cântări de laudă să preamărească pe Dumnezeu Părinților noștri.

Înaintea sârbătorilor Nașterii și Învierii Domnului deodată cu copiii vă veți mărturisii și voi și veți începe șirul întru apropierea spre primirea preasântelor Taine ale trupului și sângelui Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Împlinirea acestei datorințe cu rivnă și pietate o aștept cu toată hotărârea și personal voi examina rapoartele protopopilor, ca să văd, cari au satisfăcut acestei datorințe, și cari nu. În punctul acesta scusă nu voi primi, și față de aceia, cari s'ar opune împlinirii acestei datorințe, voi purcede cu toată rigoarea, ca în potriva unora, cari nesocotesc Trupul și Sângele Domnului.

Îubiți Fii! V'ați constituit și adunat în reuniune, ca să aveți prilej a discuta interesele tagmei voastre, a vă lumina unul pe altul, a vă mângâia și îmbărbăta.

Vă felicit din inimă și sârbătorește vă promit, că și în viitor voi purta la inimă interesele și binele vostru. Ușa mea stă pururea deschisă înaintea fiește-cărui dintre voi. În ori ce lipă și năcaz veniți cu încredere la mine, că cine este părintele, delă care va cere fîl său pîne și li va da lui șerpe? Fiți convinși, că după posibilitate totdeauna vă voi ajuta, și dacă nu pot face mai mult, veți primi cel puțin o vorbă

bună, un cuvânt de mângâiere și de îmbărbătare.

De încheiere vă rostesc mulțumită părintască pentru ostenețele puse întru luminarea poporului nostru credincios, și întru creșterea filor lor. Comitetului vostru li aduc recunoștința mea, pentru-că prin împlinirea datorițelor sale desvoaltă în voi spiritul de întruire a puterilor resfrate, spiritul de jertfă, de abnegațiune, colegialitate și frăție. În fine deosebită grațitudine datoresc președintelui vostru: Ilustrității Sale canonicului-prelat și inspector scolastic diecezan, care de un lung șir de ani stănd în fruntea voastră, silitu-s'a pururea a înălța vaza nu numai a reuniunii voastre și a corporațiunii întregii diecezane, ci și interesele fiește-cărui dintre voi, având inimă călduroasă și plină de caritate tată de voi toți.

Și acum cerșind darul Sântului Spirit, peste reuniunea voastră și peste lucrările acestei adunări generale, prin aceasta adunarea generală o deschid în numele Tatălui și al Fiului și al Sântului Spirit. Amin.

Cuvântul de deschidere a produs o impresie adâncă în sufletul ascultătorilor. Să deo Dumnezeu ca învățăturile și sfaturile cuprinse în cuvântul de deschidere statornicește să-și arete roadele sale în activitatea, ținută și procedura fiecărui membru.

Înaintea de a trece la ordinea zilei, prezidentul Reuniunii mai salută pe inspectorul resp. subinspectorul reg. de școale d. Földi, pe reprezentanții corpului învățătoresc delă școalele române gr. or. din Lugoj și pe delegații reuniunii surori din Hațeg, în persoanele dlor Voin și Bociat și în fine pe toți oaspeții prezenți la adunare.

După aceste să trece la ordinea zilei.

(Va urma.)

Stipendiștii arhidiecezani.

Intregim lista stipendiștilor, publicată în numărul 41. cu următorii:

I. Din fundațiunea „Dr. Simeon Ramonțai“.

1. Petru Porțiu, jurist an. IV. Pesta 630.
2. Traian German, filos. an. III. Pesta 630.
3. Septimiu Pop, tehnic an. III. Pesta 630.
4. Traian Dragoș, techn. an. II. Pesta 630.
5. Ioan Pușcariu, techn. an. I. Pesta 630.
6. Nicolau Pop, indus. artist. I. Pesta 630.
7. Mihail Moldovan, jur. an. III. Cluj 200.
8. Valeriu Suciu, jur. an. III. Cluj 168.
9. Victor Suciu, jurist anul II. Cluj 168.
10. Ioan Sârbu, jurist anul II. Cluj 168.
11. Silviu Maior, jur. a. II. Oradea-mare 168.
12. Ioan Maior, jurist anul I. Cluj 168.
13. Iuliu Măcelariu, jurist an. I. Cluj 168.
14. Georgiu Triff, rig. jur. an. I. Cluj 126.
15. Simion Nemeș, jurist an. II. Cluj 126.
16. R. Moldovan, gim. cl. VIII. Ibașfalău 126.
17. Iuliu Crișan, gimn. cl. VIII. Blaj 126.
18. I. B. Docolin, gim. cl. VIII. Ibașfalău 126.
19. Ioan Gligor, gimn. cl. VIII. Blaj 120.
20. Laurențiu Giurgiu, gim. cl. VII. Blaj 126.
21. Octavian Pop, gimn. cl. VII. Blaj 126.
22. Ioachim Toleiu, gim. cl. VII. Sibiu 126.
23. Enea Ramonțan, gim. cl. VII. Blaj 126.
24. Liviu Câmpian, gim. cl. VI. Brașov 126.
25. Ach. Popoviciu, gim. cl. V. Ibașfalău 126.
26. Laur. Fodor, gim. cl. IV. Alba-Iulia 126.

II. Din fundațiunea „Ioan Bob“.

27. Victor Boeriu, gimn. cl. VIII. Blaj 120.
28. Alesandru Bușța, gim. cl. IV. Dej 120.
29. Laurenț. Băbuț, gim. cl. III. Sibiu 120.
30. Georgiu Pop, gim. cl. III. Baia-mare 120.
31. Georgiu Bob, gimn. cl. III. Blaj 120.

III. Din fundațiunea „Petru Maior“.

32. Laurean Maior, gim. cl. III. Blaj 120.

IV. Din fundațiunea „Gavrilă Vajda“.

33. Coriolan Bohățai, jur. an. III. Cluj 140.
34. Octavian Bohățai, gim. cl. VI. Beiuș 140.
35. Ioan Pasca, gimn. cl. V. Gherla 140.
36. Iuliu Vajda, gimn. cl. IV. Dej 140.

V. Din fundațiunea „Efraim Klein“.

37. Quintiliu Viciu, jurist an. IV. Cluj 360.
38. Atanasiu Pantea, gim. cl. VIII. Blaj 240.

VI. Din fundațiunea „Andrei P. Liviu“.

39. Iuliu Rus, jurist anul II. Cluj 200.

Clasificarea parohiilor. — Primim următoarele șire:

„În zilele trecute s'a pus în discuție sinodală noua cotizație la fondul de pensințe preoțesc.

Am cetit două decisiuni sinodali, de cari de-oamidată nu mă ocup, lucrul așteaptă încă să se lămurească.

Un lucru însă nu trebuie uitat: *Fondurile nu să pot susține cu cotizațiuni restante.*

Neocupându-mă de cotizațiunile solvite de preoțime, nu pot să nu mă cuprind cu cuotele ce le solveș bisericele.

După a mea părere, afacerea fondului de pensințe nu are nici o legătură cu cuotele fondul esactoral, și nu e cauză fundată de a se statori într'o uniformitate.

Eu cred că și cuotele bisericilor ar trebui urcate și calculate după altă cheie.

Sunt parohii mari, de câte 150 familii, cari contribuș o coroand.

Așa ceva la fondul esactoral are sens, pentru-că cuota solvită acolo, răsplătește numai munca revisorului; unde nu-i avere, nu are nici revisorul de lucru, — dar cu totul altfel stă lucrul cu fondul de pensințe.

Câtă alergare are un preot în o parohie mai mare? Și ce greutate face pe o 150 de familii: 5—10 cor. — chiar și de își acopere toate spesele din repartițiune?

Părerea mea modestă este: clasificarea parohiilor independentă de fondul esactoralului — pentru fondul de pensințe — și urcarea cuotei pe biserici, și de nu pe toate, dar cel puțin, pe cele ce sunt taxate numai cu suma ridiculă de 1 cor.“

—f.—

La situație. — Nime n'a espus în colorii mai limpezi și mai adevărate halul în care se află țara noastră în urma crizei, decât șeful social-democraților din Germania. Dăm în traducerea „Drapelului“ această apretiere foarte semnificativă. Ea e un răspuns, la întrebarea prof. Kreutzer delă Academia comerțială din Cluj, asupra atitudinii, ce ar aveă să icie socialiștii magiari.

Domnul meu. La întrebarea D-tale un răspuns franc. Parlamentul ungar nu reprezintă națiunea ungară și eu atât mai puțin celelalte națiuni, cari trăiesc în Ungaria, cari dacă nici nu se țin de națiunea ungară totuși aparțin popoarelor ce locuiesc de sute de ani pe pământul Ungariei. Parlamentul ungar nu este reprezentanța națiunii ungare, ci a claselor stăpânitoare în Ungaria, a nobilimei, a clerului și a burgeoisiei. Marea majoritate a națiunii ungare pe lângă sistemul electoral reacționar și pe lângă presiunea ce se face la alegeri din partea guvernului și a claselor domnitoare nu este în stare a-și trimite reprezentanții în parlamentul ungar. Celelalte națiuni din Ungaria, deși plătesc dare și dau cătane, cu un cuvânt împlinesc toate îndatoririle ce li-se impun din partea statului ungar, sunt excluse dela posibilitatea de a ajunge la o reprezentare a inreselor lor în parlament! Un parlament care stă pe asemenea baze nu are dreptul de a vorbi și lucra în numele poporului! Și dacă un asemenea parlament refuză — cum a făcut al d-voastre și va face și în viitor — de a recunoaște votul universal, egal, direct și secret ca bază a alegerilor pentru parlament, merită să fie măturată din cale, irelevant cu ce mijloace. Poziția de drept a unui asemenea parlament se bazează pe usurpațiune și fie usurpațiunea cât de veche, nu poate servi ca izvor de drept. Aflu deci pe deplin firese, dacă consoții mei de principii din Ungaria iau poziție contra parlamentului ungar și caută dreptul de vot general, egal, direct și secret acolo, de unde îl pot obține. Și nu ezit a declara că subscriu fiecare cuvânt al acelei sentințe, ce a pronunțat ministrul-prezident al d-voastre mareșalul campestru Fejérváry, despre deplina lipsă de conținut a parlamentului ungar de până acum. Dorese să-și realizeze programul, care poate transforma Ungaria în stat modern, ceea ce nu se poate zice despre Ungaria până acum.

CORESPONDINȚE. Din Maramurăș.

Noemvrie 1905.

Cu bucurie am salutat în mijlocul nostru pe Dl prof. N. Iorga, care însoțit de Dl avocat Onișor a trecut munții noștri venind dela Bistrița în Maramurăș. Bucuria noastră ar fi fostă și mai mare, dacă Dl profesor ar fi petrecut la noi timp mai îndelungat, căci durere n'a putut rămânea în Sighet numai o zi.

Totuși am folosit timpul că să poate de bine. Înainte de toate am făcut o excursiune la mănăstirea din Pieri înființată

în 1391 de Bale Vodă și Drag Meșter. Am cercetat locurile acele vestite, în cari au șezut episcopii români din Maramurăș și ruinele acelei mănăstiri, în care probabil s'a tipărit cea dintâie carte românească bisericească pentecostariul. Acolo a trebuit să se tipărească și antimenziunile edate sub episcopul Iosif Stoica (1692—1711).

Astăzi deja ruinele mănăstiri le-a dus Rușii și le-au pus de straturi pe sub căsile lor. Am și aflat în sat o piatră cu inscripție rusească.

Biserica dela acea mănăstire a trebuit să fie frumoasă și destul de mare, deoarece lungimea fundamentului e de 20 stângini. urmele locuinței călugărilor nu s'a cunoscut. ni-s'a arătat numai locul fântânei. Mănăstirea a fost situată pe un platou având un prospect minunat pe apa Tisei. Mănăstirea a avut o avere de 2500 jug. pădure și pământ arătoare și o moară cu 3 roți pe apa Tisei.

Din veacul al 15-lea a trecut timp mult. Românii au părăsit ținutul de lângă Tisa și locul lor l-au cuprins Ruthenii, cari n'an dat nici o onoare ruinelor unei mănăstiri românești.

În Peri poporul ruthen și azi vorbește românește. însă în biserică din sat n'am aflat nici o carte românească, dar am aflat pe o carte adnotațiuni în limba românească.

Atâta e știut, că pe la anul 1800 în biserică din Peri s'a cântat și românește; dar trimitându-să acolo dela Ungvar preoți rutheni, aceia a scos din biserică limba românească.

După amezăsi ne-am dus la Sarasău și am cercetat biserică de piatră de acolo zidită în anul 1700 prin o doamnă din Moldova măritată acolo din familia enezului Gelu din Giulești. Aceasta e biserică cea mai veche românească din Maramurăș.

Sara am petrecut-o la Dl Dr. Ioan Mihăli. Dânsul a arătat D-lui Iorga documente vechi din Maramurăș, din cari are o colecțiune foarte prețioasă și din cari Dl Profesor a făcut multe însemnări, și a luat notițe.

Alta zi după sf. liturgie — care Dl Iorga a ascultat-o cu cea mai mare pietate stând în picioare — am pornit cu căruța către Baia-Mare.

Am stat în Giulești, unde preotul Petru Salcă a strădat D-lui Profesor o matriculă din 1600—1700. Să fi văzut bucuria D-lui Profesor, cu câtă dragoste a așezat matricula cea veche (format de cart) în buzunariul său. Aievea este raritate în bisericile noastre a vedea Matricule de pe anii 1600.

L-am petrecut apoi pe dl profesor până sub poalele Gutinului, oftându-i cale bună și reînțoarcere grabnică în Maramurăș.

În bisericile noastre din Maramurăș, ba și la poporul nostru să află încă multe

cărți și documente române și slavoane vrednice a le descopia și a le publica. însă la adunarea acelora trebuie timp mai îndelungat, iar dl Iorga acum n'a dispus de timp mai mult și așa zicând a trecut numai prin „patria lui Dragoș“; iar eu sum ocupat cu multe agende oficioase și nu cunosc limba slavoană, nici pot corect descifra scrisorile celea vechi, la aceasta trebuie un bărbat învățat ca Iorga. Totuși i-am promis, că vizitând parohiile din vicariat, voi descrie tot ce voi afla mai vechiu prin bisericile noastre.

Am eu adunate multe date din istoria parohiilor române din Maramurăș, însă a le completa aceea, trebuie timp și viață mai liniștită.

Altecum cu bucurie amintesc, că în Săcel și Dragomirești, credincioșii noștri zidesc biserică frumoasă de piatră în valoare de 60.000 coroane.

Am avut și altă bucurie în zilele trecute, anume: venind în Sighet ds. Valeria Pop, cântăreață renumită, fca fostului preot-profesor Ioan Pop, a cântat în două Dumineci cu corul bisericesc de aici.

Versul ei admirabil a pătruns într'atâta pe toți, încât plângea poporul în biserică și noi preoții dela altar abia am putut să-vârșim s. liturgie de emoțiune, care ne-a făcut-o.

În urmă însemn și aceea, că am estradat d-lui profesor Iorga copia unui tablou mare, trimis la Sibiu pentru casa națională. În acel tablou sunt portretele fondatorilor și dirigătorilor de acum a „Asociațiunii pentru cultura poporului român din Maramurăș“ înființată la 1860, pe cum și fotografiile unor biserică vechi din Maramurăș, începând dela anul 1400, și alte fotografii despre portul poporului românesc marmățean.

Tit Bud,
vicarul Maramurășului.

Concurs.

Comitetul „Societății meseriașilor din Blaj“ publică concurs la trei ajutoare: de 20, 15 și 10 coroane. La acestea ajutoare pot reflecta ucenici meseriași români din Blaj, cari să eliberează în decursul anului 1905, și sunt angajați la măiestrii, cari sunt membrii societății.

Condițiuni: concurenții să dovedească, că au purtare bună și să presinte un lucru de probă din ramul măiestrii ce învață.

Cereriile dimpreună cu lucrul de probă să se înaintează Comitetului societății până la 31 Decemvrie 1905.

Blaj, din ședința comitetului, ținută la 9 Noemvrie 1905.

Gavril Precup
president.

Aug. Gruția
secretar.

A apărut:

„Calendarul Unirii“ pe anul 1906.

in 2 ediții: cea mai avută costă 50 fil. + 10 fil. porto.

Cealaltă costă 30 fil. + 10 fil. porto.

Noutăți.

Din Arhidieceză. *Florian Petran*, paroh în Almășul-mare, a fost numit vice-protopop onorar. — *Demetriu Căliman*, paroh în Ceauș, a fost dispus în aceeași calitate la Craifalău, distr. Făgău. — *Octavian Popa*, preot neordinat, a fost numit catehet la școalele de stat din Făgăuș și administrator parohial al Ludisorului, în Vicariat. — *Gheorghe Gherghel*, tot preot neordinat, a fost numit administrator parohial în Șomartin, distr. Cichindeal.

Din dieceza de Lugoj. Concursuri: Pentru complinirea parohiei *Cianadul-sărbesc*, se scrie concurs public cu termenul de 15 Decembrie n. 1905. Emolumentele împreună cu acest oficiu sunt următoarele: Locuință parohială în natură cu intravilanul apartinător. Venite stolari 48 cor. 80 fileri. Congruă din fondul religiniei 945 cor. Aceste venituri după subtragera erogatelor de 30 coroane 20 fil. în contribuțiunii, dau suma Venitului curat anual de 963 cor. 60 fil. — Pentru complinirea parohiei *Iscroni* tot cu termenul de 15 Dec. 1905. Emolumentele sunt: Pașunat 37 jughere 957⁰ cu un venit anual de 75 fl. = 150 cor. Lectical 50 cor. Venite stolari, venitul curat e de 262 cor. 26 fil. Se observă, că aci nu sunt compute venitele după estrase matriculare și după unele funcțiuni, ce cad sub stolă liberă. În fine amăsurat protocolului din 2 Nov. a. c. se asigură preotului denumind, cuartir în edificiul școlii până la zidirea caselor parohiale acceptată prin conelul obligator. — Pentru complinirea parohiei *Silay* tot cu termenul 15 Dec. 1905. Emolumentele sunt: Intravilan $\frac{1}{2}$ °, estravilan 30°. Venite stolari. *Dela fondul religiniei ca patron* 545 cor. ca salar congrual, și 100 cor. ca cens cuarterial parohial. Venitul curat anual 863 cor. 62 fil. — Pentru complinirea parohiei *Icloda* tot cu termenul 15 Dec. 1905. Emolumentele sunt: Casă parohială cu 4 încăperi, cu lină și cămară sub un acoperământ cu Capela. Grajd și șopru, curte și grădină de casă. Estravilan arător și fânăș 3°. Venite stolari. Congruă parohială din fondul religiniei 602 cor. Venitul curat 665 cor. 16 fileri.

Hymen. Ing. s. *Traian Pascuțiu* și *Lucreția Murășan*, logodiți.

Dela comună. Miercuri au fost alegerile pentru comitetul comunal. A reușit lista românească cu următoarele persoane: pe 6 ani *Gavril Prăcup*, *Dionisiu Trifan*, *Gheorghe Muntean*, *Dr. Ambr. Chețian* și *A. C. Domșa*, suplenți *Vasile Solomon* și *Ilie Mircea*; iar pe 3 ani *Petru Ungurean*. Lista străină cu toate opintirile unora și cu tot neinteresul altora. — a căzut!

Cărți nouă. Zilele acestea au apărut pe piața de cărți următoarele noutăți literare: Em. Gârleanu-Emilgar: *Bătrânii*, schițe din viața boerilor moldoveni. București 1906. prețul 1.50. — Eug. Boureanu: *Povestiri din copilărie*, București 1906 prețul 1.50. — N. Petra-Petrescu: *Ilie Marin*, istorioară pentru tinerime, prelucrată din nemțește. București 1906 prețul 1.50. — St. O. Iosif: *Credințe*, poezii. București 1906. prețul 1.50. Toate aceste patru au apărut la institutul grafic „Minerva”. Am mai primit Edgar. Th. Aslen: *Fieca lui Radu cel frumos*, împrejurări și chipuri din trecut. București 1905. prețul 2.50. Atragem asupra acestor publicațiuni toată luarea aminte a cetitorilor noștri.

„*Racoțana*” institut de credit și economii în Șeica-mare, cu ziua de 1 Nov. n. și-a deschis o filială în Medias. Încredințând conducerea ei d-lui avocat Dr. Dionisie Roman.

Fondul Internatului de fetițe a primit Cor. 8. dela Aron Papiu. Blaj.

Masa studenților a primit 5 cor. dela Aug. Mera din Ercea, și câte 20 cor. dela Dr. Ioan și Sidonia Ponescu și banca „Mureșana” din Reghin, acestea în amintirea protop. P. Uilacan 20 cor. dela „Șercăiana” din Șercaia, iar 6 cor. dela Teofil Gerasim din Deag.

Convocare. Toți românii din jurul Oraviței, sunt invitați la o *adunare populară*, ce se va ține în Oravița, la 3 Dec. n. 1905. la oarele 12. din zi, pe piața mare dinaintea Morii de foc, cu următoarea ordine de zi: 1. Situația politică generală. 2. Concluz asupra votului universal. Din conferința pregătitoare, ținută la 16. Noemvrie 1905. *Dr. Liviu Cigăreanu*, *Dr. Petru Corneanu*, *Dr. Mihail Grosșanu*, *Gheorge Jianu*, *Dr. Ioan Nedelcu*, *Alexandru P. Popovici*, *Ioan E. Țăranu*.

— **Despărțământul XXIX.** (Medias) al „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român”, își va ține *adunarea generală* la 3 Dec. n. la 2 oare d. a. în Medias, în hotelul „Schützen”.

Dela societatea meseriașilor. Duminică în 26 crt. să va ține prima prelegere publică în localul societății meseriașilor. Va ceta d. Ștefan Roșian, vor declara sodalii Ștefan Șarlea și Ioan Barbu. Începutul la 5 oare. Prețul intrării: 10 fileri.

Orfanii din Calabria. Sub acest titlu cetim în „Gazeta” următoarea notiță: Un călugăr din Milano, părintele carmelit Beccaro, auzind că în urma cutremului de pământ din Calabria, au rămas sute și sute de copii fără tată, fără mamă și fără acoperământ, a mers cu vaporul „Singapore” și a strâns 100 de copii, băieți și fete și i-a adus la Milano. Când a trecut prin strimtoarea Messinei, mii de oameni erau adunați pe malul mării, aclamând pe călugărul filantrop. În Genova oamenii au năvălit pe bord, sărutându-i mâinile și poala hainei sale, iar la sosirea în Milano, primirea a fost o adevărată apoteoză. Părintele Beccaro va reține 10 orfani în ospiciul întemeiat de dânsul lângă biserica monumentală „Corpus Domini” zidită tot de dânsul, iar pe ceilalți îi va plasa prin diferite institute. Fiecare va învăța un meșteșug, o artă, sau având talent, va continua studiile. Cei cărui nu vor fi apti nici pentru una, nici pentru alta, vor fi plasați într-un institut agricol, pe care părintele Beccaro are de gând să-l înființeze lângă Milano, căci după cum zice părintele Beccaro „dela pământ va veni mântuirea și numai agricultura va putea scoate din lume miseriile”. Părintele Beccaro, după ce va plasa primul transport va merge din nou în Calabria și va mai aduce 100 copii. Revista „Illustrazione Italiana” din Milano, publică mai multe ilustrațiuni, reprezentând pe generosul călugăr în mijlocul micilor săi orfani, iar în text descrie activitatea acestui rar bărbat, spunând că ministrul Fortis i-a trimis vorbă, că îi pune la dispoziție suma de 50.000 lire, oferite de regina Italiei.

Necrolog. † Văd. *Maria Nyéky* nasc. *Sincai*, soția fostului preot Ioan Nyéky, a repausat în Domnul la 31 Octomvrie 1905. în etate de 63 ani. S'a înmormântat în comuna Giuliza. O deplânge nimeni ei fiu Nicolae, subșef la gara Filaret din București.

† *Aurelica Cionca*, fca preotului din Bârsăul-de-jos, după foarte lungi și grele suferințe, și-a dat nobilul ei suflet în mâinile Creatorului, la 5 Nov. 1905. în etate de 6 ani.

Odihnească în pace!

Posta redacțiunii.

—sg.— Ne-am mirat nespus de tonul socialist în care scrieți. Grijiți, că sunteți pe cel mai prielnic povărnii, ar fi pagubă să cădeți.

I. C. Nu ne amestecăm în acele lucruri foarte deplorabile. Dacă am publicat articolul din vorbă, a fost ca să ne facem datorința de informatori ai cetitorilor noștri. Pentru aceea am și dat cuvântul unei foi de specialitate.

I. F. Am sosit cu bine. Am dat câteva „exemplare” în mai multe părți ca ceva rar și minunat.

Aviz. Dnii corespondenți să nu-și piardă răbdarea, articoli trimiși să vor publica pe rând, cât ce vom scăpa puțin din imbulzirea de material. Dar repetit ne rugăm: pe scurt, fără atâtea vorbe; cari și așa nu interesează pe nime.

Nr. cons. 7103—1905.

Publicare de licitațiune.

Pentru esarândarea vămii târgului din orașul Blaj și din comuna Mănărade se va ține *licitație publică* în Blaj la 27 Nov. n. 1905. la 10 oare a. m. în cancelaria *advocațială arhidiecezană*.

Dreptul apartinător fondului Catedralei de a culege vama târgului din Blaj și Mănărade să va esarândă pe 3 ani succesivi din 1 Ianuarie 1906. începând.

Prețul de strigare este 6640 coroane.

Condițiunile de licitare și esarândare să pot vedea în cancelaria avocatului arhidiecezan.

Cei-ce doresc a lua parte la licitație, sunt obligați a depune un vadiu de 664 cor. în bani gata, ori hârtii de valoare, notate la bursa din Budapesta.

Ofertele prezentate în scris până la termenul de sus, să vor lua numai atunci în considerare, dacă să vor face pe lângă acudarea vadiului amintit și pe lângă declarațiunea, că oferentul cunoaște condițiunile de esarândare.

Blaj, la 14 Noemvrie 1905.

Dr. Iuliu Maniu,
advocat arhidiecezan.

(29) 2—2

AVIZ!

Caută aplicație un cantor cu diplomă dela școala de cant din Blaj. — Cântăreț bun și necăsătorit.

Informațiuni dă redacția „Unirii”.

(33) 1—1

AVIZ!

Prin această aducem la cunoștința On. public, cum-că la subscrisa firmă din Blaj în toată Jola și Duminică se află de vânzare

n a p i
pro m. metrică 1 coroană.

B. l. a. j., Noemvrie 1905.

Mendil Iacob și *Henrik*.

(30) 2—2

Șematisme vechi

ale episcopiei gr.-cat. a Făgărașului, în special unul, care are la început portretul episcopului Ioan Bob și altul icoana Mănăstirii st. Treimi din Blaj, se cearcă spre cumpărare. — Ori cine le-ar avea, să binevoiască a insinua la redacțiunea foii.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Hipnotizmul.

(Continuare).

— Un caz interesant, dar cu sfârșit tragic, s'a petrecut în *Tuzsér*, lângă *Nyiregyháza*. Cazul îl descriu după *Dr. Szilöck Lajos*.¹⁾ Acolo petrecea în vara anului 1894, *Teodor Salamon*, împreună cu muierea și cu fiica sa, *Ella*: Oaspele ordinar al căsii era un anumit: *Francisc Neukomm*, săpător de fântâni arteziane, originar din *Vârșeț*. Acesta se ocupa cu hipnotizmul. *Salamon* îl invitase, deja din 1893, să producă fenomene hipnotice. El de fapt și producea fenomene hipnotice cu domnișoara căsii și încă cu o domnișoară, ce se afla acolo. Pe acestea le aflase subiecte foarte potrivite. Le făcea să-și uite limba maternă, să sară ca nește broaște, și alte lucruri de soiul acestora. Ba mai mult. *Ella* în somnul său hipnotic spunea, că unde se află un orologiu de aur, ce-l perduse mamă-sa; a spus că nește obiecte furate vor fi readuse în curând; a spus, că unde se află un ac, ce-l perduse doamna conteasă, *Eliza Forgách*. Toate s'au întâmplat, pe cum le spusese ea. După hipnotizare *Ella* se simțea foarte bine; îi dispăreau durerile de cap, de cari suferia mai înainte; așa că se lăsa bucuros să fie hipnotizată. Despre aceasta scrisese *Salamon* și un articol în *Pesti Napló*.

În anul următor (1894) se repetă fenomenele hipnotice din anul premergător. În 22 Februar, *Ella Salamon* se afla la *Mándok*, la contele *Forgách*. *Neukomm* o hipnotiză din nou. În decursul hipnotizării îi sugestionase, că va arde-o la o mână, cu un ac de păr înfierbântat. De fapt acul de păr, ce i-l'a atins de mână, era rece. Cu toate acestea, efectul a fost surprinzător. Pe mână a apărut îndată o arsură, de mărimea unei nuci. După 18 oare au fotografat-o. Urmele ei s'au constatat și în Septembrie următor, cu ocaziunea secționării. Despre cele petrecute s'a luat un protocol, pe care l'au scris toți cei de față.

În 17 Septembrie 1894, *Ella* fu hipnotizată din nou. Prezenți erau: Părinții fetei; contele *Forgách László* și soția-sa; contele *Forgách István*; conteasa *Szirmay*; baronul *Lungfeld* și soția-sa; secretarul contelui *Forgách*, care a și luat protocolul intrunirii; și *Dr. Vragassy* fost medic-șef la societatea de salvatigiu din Viena. *Neukomm* voia să știe, că ce mai face un frate al său, care pe atunci petrecea la *Vârșeț*; și să îi se spună, că ce boală are, pentru că medicii nu o puteau constata. După câteva întrebări și răspunsuri, *Ella* se văietă odată răgușit, căzu jos, și muri. Cele petrecute cu ocaziunea aceasta le descrie medicul *Vragassy* în modul următor. „*Dr. Neukomm* nu a sugestionat domnișoarei *Ella* nici un morb de plumăni, și cu consimțământul domnișoarei, el a vrut să ceară în somnul ei hipnotic, unele informații despre morbul fratelui său, care petrecea în *Vârșeț*, despre natura cărui morb, medicii nu erau siguri. Hipnotizata spuse lucruri de uimit despre plumăniile morbosului. Atunci s'a întâmplat, ceea ce nici când n'aș fi crezut, de n'aș fi fost martor eu însumi. Hipnotizata a descris relațiunile topografice ale plumănilor, a făcut o diagnoză minuțioasă, și încă cu atâta pricepere de fah, câtă numai la un medic de clinică experimentat, se poate întâlni. Cu o mare exactitate a descris ea amănuntele, a folosit expresiunile tehnice cu totul corect, diagnoza ei spunea de tuberculoză, și în fine a enunțat, că prognoza e tare nefavorabilă, pentru că față de morbul acesta știința medicală e neputincioasă. În urmă a zis din cuvânt în cuvânt următoarele: „*Morb* se termină cu *oedema pulmonum acutum hydropicum suffocativum*“. Când a zis acestea, a țipat și a leșinat. Toate le-am cercat să o aduc la conștiința de sine, dar înzădar. După opt minute, leșinarea s'a schimbat în moarte.“

Același medic interviewat fiind de un corespondent dela „*Budapesti Hirlap*“ spuse, că: „*Moarta* voia tare bucuros să fie hipnotizată, pentru că după somnul hipnotic se simțea foarte bine; și fiindcă credea, că prin aceea poate fi de folos și altora. Nici când n'am văzut, și n'am auzit să se vorbească despre un experiment hipnotic mai interesant de cât acela, la care am azistat și eu, la *Tuzsér*. Când domnișoara fusese hipnotizată în ziua fatală, ea părea de tot obosită, și *Neukomm* declară, că de astădată vrea să facă un experiment interesant. Fratele său, care petrecea în *Vârșeț*, vărsa sânge, dar medicii nu știau, că sângele provine din stomac,

ori din plumăni; de aceea voia să o știe aceasta dela hipnotizată. Zise deci atuncia domnișoarei adormite, în formă de poruncă: „*Suntem în Vârșeț. Vezi pe fratele meu?*“ „*Nu-l aflu*“, răspunse hipnotizata. Hipnotizatoriul i-a explicat, că unde le era casa în *Vârșeț*. — „*Da, da*“, răspunse *Ella*, „*e greu bolnav*“, și a descris morbul cu o cunoștiință de cauză și pricepere, câtă numai un medic bun, după 10 ani de praxă, poate să aibă. După aceea domnișoara părea de tot obosită, fața ei era palidă, și *Neukomm* voia să-i mai pună încă vre-o întrebare: „*Spune-mi, ce zici despre morbul fratelui?*“ Numai cu greu putu domnișoara să îngâne cuvintele: „*Să se gate de ducă*“. Zicând acestea, căzu văietându-se, și a rămas nemișcată.

„*Spăriați ne-am grăbit cu toții la față; pulsul încă bătea, Ella respira încă; i-se făcu o injecțiune de eter. dar totul fu zădarnic; după câteva minute muri*.“

Cu cazul acesta unic în felul său, s'au ocupat mai mulți: *Baruch Mór*, medic de tribunal; și *Dr. Hoffmann Mór*, medic în *Nyiregyháza*, încredințați cu secționarea. Dar ei s'au ocupat cu el mai mult din punct de vedere al culpabilității lui *Neukomm*. Cei ce s'au ocupat cu el, din punct de vedere științific, și în special cu fenomenele lui *telepatice*, au fost: *Augustin Henric Forel* din *Zürich*, și profesorul *Bernheim* din *Nancy*. Primul, întreat fiind de un ziarist, că poate-se, ca un hipnotizat să afle lucruri, despre cari nu știe nimica treaz fiind, răspunse, că *el nu se declară asupra fenomenelor telepatice. Atâta însă totuși poate spune, că toate experimentele telepatice, câte s'au făcut în prezența lui, au rămas fără succes*. Al doilea, interviewat de un corespondent dela ziarul „*Temps*“ din *Paris*, asupra fenomenelor hipnotice din *Tuzsér*, răspunse cam următoarele: *El nu crede în puterea profetică a persoanelor hipnotizate. Nu crede nici aceea, că hipnotizații ar putea spune, că ce se întâmplă în depărtare, ori că ar putea prognoștica despre o anumită boală. Hipnotizatoriul nu poate sugera hipnotizatului termeni tehnici, dacă acesta n'a știut însemnarea lor, deja de mai înainte*.

È evident din răspunsurile acestea, că ei tractează fenomenele telepatice *a priori*. Chestia deci e, că oare avut-au loc fenomenele acestea telepatice — descrierea morbului lui *Neukomm*, din *Vârșeț* — în *Tuzsér*? S'ar părea, că au avut. Martor este *Dr. Vragassy*, care spune, că el n'ar fi crezut dacă n'ar fi văzut; martori sunt toți cei de față. Cum se explică așadar descrierea aceea a morbului cu terminii tehnici? *Dr. Vragassy*, într'un articol din *Pesti Hirlap*, dar nu de el scris, s'ar părea că o explică așa, că *Neukomm* ar fi sugestionat *Ellei* toate acestea mai înainte într'o altă hipnoză. Dar aceasta s'ar părea că nu poate sta. Pentru că el însuși spune înaintea raportului dela „*Budap. Hirlap*“ că *Ella* *nici idee n'a avut mai înainte despre terminii tehnici medicali*“, și astfel în zădar i-ar fi sugestionat; căci pe cum spunea *Bernheim*, nici un hipnotizator nu poate sugera hipnotizatului termeni tehnici, a căror înșămănare n'ar fi cunoscut-o mai înainte. Așa că aci s'ar părea că e vorbă despre adevărate cunoștiințe, mai înainte neavute.

Despre lucruri de soiul acestora vorbește și prof. dela universitatea din *Turin*, *Cesare Lombroso*, în cartea citată. Ne spune, că lui încă i-a succes să facă pe un *bancher* să deprindă arta fotografică, lucru pentru el nou. *Unui tânăr* i-a sugestionat, să îndeplinească unele lucruri de mână, *muerești*, lucruri pe cari le va fi văzut în familie, dar la cari nici când nu s'a încercat, etc. Ba atâta a fost el de convins despre existența faptelor acestora experimentate de el însuși și de alți mulți medici, în cât a tractat despre ele în congresul medical din *Padova* (1887), și s'a încercat să le explice după sistemul materialistic.

(Va urma)

¹⁾ Hipnotismus, Budapest 1900 pag. 192—195.

Căsătoria precuratei fecioare MARIA cu s. IOSIF.

(Continuare.)

Deși dară închierea căsătoriei are forme deosebite la diferitele popoare, după cum se folosesc la închierea ei de deosebite formalități, ba chiar la unul și același popor și la una și aceeași religie însă în deosebite epoce arăta o întreagă istorie, totuși pe lângă deosebitele forme, rămâne una neschimbată, și adică aceea, că în totdeauna acolo avem înainte-ne o căsătorie adevărată, unde pe lângă respectivele formalități s'a făcut un act, care bărbatului îi dă drept asupra femeii jus in uxore, și în care femeia în cazul vătămării acestui drept e timbrată de violatoarea căsătoriei.

Dacă aceste observațiuni le vom aplica la expresiunile biblice *ἐμνηστευμένη*, *μνηστευθεῖσα*, atunci aici trebuie să fim cu precauțiune. Noi adică nu putem numai iacă așa să referim cuvintele (concepțiunile) și semnificările logodnei (sponsalilor) și căsătoriei noastre creștine la relațiunea dintre Maria și Iosif, fiindcă ambi ca și membri ai religiei iudaice erau supuși altor referințe de drept, și fiindcă se poate, ca *ἐμνηστευμένη* să steie pentru un nou termen hebraic, al cărui cuprins nu se poate reda nice prin logodnă nice prin căsătorie sau mai bine zis, care nu corespunde nice logodnei nice căsătoriei noastre creștine.

Deoarece nu grăsim susținând, cumcă Maria și Iosif au încheiat căsătoria după legea și datina poporului lor, va fi lucru recomandabil a delinea în câteva trăsuri formalitățile observate la încheierea căsătoriei iudaice și apoi din acest respect se asemănăm și se elucidăm cuvintele testamentului nou.

1. *Încheierea căsătoriei la judei.* Căsătoria ca și baza atâtor referințe însemnate morali, religioase și civile a fost considerată în totdeauna la judei ca și un act însemnat amiliar. Însă formalitățile observate la încheierea ei, au fost deosebite după timp, și anume au fost altcum în timpul biblic, altele în timpul talmudic și iarăși altele în timpul posttalmudic.

De comun părinți căntau soția ficiorului ajuns capace de căsătorie. Învoirea o dădeau părinții miresei și frații ei dulci, decumva avea atari; din partea miresei era destul numai să nu contrazică, fiindcă după obiceiul oriental, însăși hotărîrea fetei este egală la nulă. Firește în anumite cazuri și în vechime a trebuit să facă pețirea însuși candidatul de însurat în persoană, și tot așa mireasa a trebuit sau printr'o persoană intermediară sau personal și imediat să primească pețirea.

Prin aceste s'a întâmplat aceea, ce cu timpul mai târziu a numit șidduchin „aflarea la olaltă“ sau și tendim „condițiunile puse înainte“ și care ar putea corespunde în câva termenului nostru *sponsalia de futuro*.

Dacă pețirea a fost plăcută și petitorul primit, atunci învoirea bilaterală a candidaților de căsătorie a trebuit să se simbolizeze printr'o acțiune pipăibilă. Prin aceasta era exprimată acea specie de logodnă, carea în scriptura talmudică era numită

qiddușin (santificare) sau *erusin* (luarea în posesiune, logodnă). De aci înainte femeia până la ziua duceri acasă prin mire se numea: *mequdășet* sau *meorășet*—*desponsata* sau arusa—*sponsa*, bărbatul ei *arus*. Acestora le corespunde în limba greacă verbul *μνηστεύομαι* și participiul *ἐμνηστευμένη*.

Actul cel din urmă la încheierea căsătoriei poartă numirile *nissu'in* (nuptiae, γάμος, nuntă), fiindcă de aici înainte bărbatul primia (lua) pe femeia în casa sa și viețuia cu ea căsătoricește. Compunerea contractului de căsătorie (*Kethuba*, *συγγραφή conscriptio*) nunta, cu cele șapte benedictiuni usuali, ce se ziceau la fine asupra părechi de miri, în fine retragerea mirilor în chilia de miri sau în însemnare simbolică sub cortul mirilor (*Chuppa*) sunt cele trei acte momentuoase ale lui *nissuin*. Cu acestea mireasa era în deplinul înțeles al cuvântului, chiar și în respectul întrebunțării căsătoriei, femeia (soția) mirelui (*issa gemura*—*uxor perfecta*, sau *isto lekhol dabar*—*uxor ejus sub omni ratione*). De acea bărbatul acuma se numește *nasu* și femeia nesua, însurat, măritată.

(Va urma.)

CONCURS.

Pentru Chromatic (hoiangeria, vâpsitoria) poporului român.

Dorind a complectă datele, ce am căpătat acum câțiva ani, prin un concurs făcut în țară, cu alte date culese în celealalte părți locuite de Români, institui personal un concurs cu următoarele premii:

Premiul	I.	Lei	150
„	II.	„	100
„	III.	„	50

Preoții învățătorii, mazilii, razeșii sau moșnenii și nemeșii cu știință de carte, precum și ori-ce Român, care se ocupă cu astfel de meserie sau, care având priceperea cuvenită dorește a ne ajuta în această privință locuind în Austro-Ungaria, Basarabia, Bulgaria, Serbia, Turcia și Grecia, sau în ori-ce altă parte locuită de Români, sunt rugați a aduna datele necesare relative la modul, după care sătencile din localitate vâpsesc lucrurile de bumbac, cânepă, in, mătăsurile, lemnul, paiele și nuelele.

De asemenea, modul cum vâpsesc oule, brăele și florile caselor; procedeele ce întrebunțează pentru a vâpsă aluaturile, vinul, rachiurile, precum și cum își pregătesc sulimanurile pentru față, instrumentele, cu cari se servesc pentru aceasta și ori-ce alte însemnări ce vor crede de cuviință.

Descrierea va fi limpede făcută, indicând în totdeauna numirile populare ale substanțelor de care se slujesc, fie ele de natură minerală, vegetală

sau animală. Se vor desenă figurile instrumentelor întrebunțate, arătându-se numirile lor și ale părților lor.

Se va indica de asemenea cu luare aminte numirea românească a culorii (feții) și modul exact de preparațiune, precum și numirea românească a țesăturii sau obiectului confecționat.

Pe lângă descrierea de mai sus, făcută în mod citeț, concurenții vor fi buni a trimite prin postă (transportul privindu-ne pe noi) fire de lână, mătase, etc., diferit vâpsite, bucățele de țesături sau alte obiecte zugrăvite, ouă încondeiate, etc., precum și rădăcinile, florile, lugerii (tulpinele), frunzele sau cojile și alte substanțe de natură minerală, sau animală și unele instrumente, ce întrebunțează și cari trebuiesc toate toate însemnate pe numele lor popular.

Data concursului se începe din ziua publicării acesteia și lucrările cu materialul adunat vor putea fi trimise cel mai târziu până la 1 Septembrie stil vechiu 1906, pe adresa următoare:

Domnului doctor C. I. Istrati
București.

Una lună după aceasta, adică timpul necesar, ca comisiunea ce voiu constitui, să se poată pronunța, voiu face cunoscut în mod public rezultatul concursului și voiu trimite premiile celor în drept, iar lucrările premiate vor fi publicate, ca și în rândul trecut, în „Buletinul Societății Române de Științe din București.

Toate ziarele și revisele, din toate țările locuite de Români, sunt rugate a publică acest anunț.

București, 1905 Octomvrie 6.

Dr. C. I. Istrati.

Bibliografie.

A apărut:

Junimea literară Nr. 11, a apărut cu următorul sumar: Basmul iubirei (vers) B. Lucescu, O hotărâre, schiță Liriu Marian, Voina, baladă populară S. Fl. Marian, Cum scriu străinii despre noi, G. Tofan, Toamna târzie (versuri) S. Beuca-Costineanu, Mă întrebă (versuri), Rotică, Octavian Goga V, M., Dări de samă — Croică, G. Codreanu și I. I. Nistor. Notițe biografice, Nr. Redacția și administrația; Suceava (Bucovina) strada Sturza Nr. 655.

Abecedar și întâia carte pentru deprinderea limbii magiare în școlile populare, pe baza planului ministerial de învățământ, de Francisc Koós, inspector școlar în penziune și consilier regesc și Vasile Goldiș, prof. gimn. în penziune și secretar konzistorial în Arad, edițiunea a V-a, corectată. Prețul legat 40 fl. Brassó, editura H. Zeidner.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

74
distingeri.
6
medalii de stat.

10,000
motoare liferate
spre indostulirea
tuturora.

Fiiala

Fabricei de motoare din Drezda

Ignatju Gellert & Cie.

Budapest, VI. Teréz-körut 41.
Telefon 12—19.

Motoare cu benzin, cu ulei, cu spirit,
cu acetylen. — Motoare cu benzin pentru
inblătit.

Celea mai moderne, cea mai perfecte
și cele mai rentabile motoare generatoare.

Motorul de Drezda e recunos-
cut de cel
mai escelent fabricat in toată Europa. Con-
strucție trainică. Pregătit din material ales
și bun.

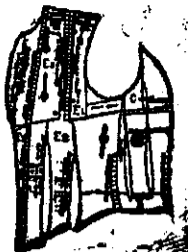
Trainic! Nici după ani de lucru nu
are lipsă de reparatură. —
Rentabil la siguranță. Manipularea e foarte
simplă. Spesele de lucru sunt mici.

Motoarele de Drezda să pot
privin
lucru la diferite întreprinderi industriale și
economice: la mori, la fabrici de cărămizi,
fabrici de scânduri și de lemne, la școs de
apă, la negoțul cu lapte, la inblătit etc.

Instalările noastre să fac priă oamenii
noștri experți.

Deslușiri și preliminară se dau la cerere

**Garanță bună! Condițiuni de solvire
avantajoase.** (31) 1—24

marca fabriciei

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă își póte însa-și pregăti
cu o ușurință de neînchipuit

== talia sa după orî ce modă ==

cu ajutoriul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer**. A fost censurat de academie.
și poșede nenumărate scrisori de recunoștință.

Isi are patenta și e scutit prin lege în tóte statele culte.

*** Prețul unui aparat e 3 oor. franco rambursat. ***

== Se caută agenți ==

== Prospecte să trimit la cerere gratis ==

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.

Sopron.

17 (52—52)

Durerile de stomac

sunt in celea mai multe cazuri urmă-
rile unei mistuirii slabe și apar ca
insomnie, lipsa poftei de mâncare,
junghiuri, jăgărae, agărcluri de stomac,
amețeli, durera de cap, tusă cu flegmă,
anemie, clorosă, gâmbinare etc. și cari
duc la un morb greu, dacă omul nu
să va îngriji din bună vreme. — Contra
durerii de stomac, s'a folosit de mult
și se folosește și azi cu mare putere
de vindecare picurii de stomac dela
MARIACELL cunoscuți sub numele

Picuri de stomac alui Brady
cari s'au dovedit de cei mai buni picuri
pentru stomac.

Mii de epistole de recunoștință și mulțămită.

Când li cumpărăm din potecă să-i cerem
cu numele picurii de stomac alui Brady
și să nu ne lăsăm înduplecați să ni-se dea alții.
Picurii lui Brady sunt pachetați in scutulă
roșie și afară de marca din jos sunt provăzuți
și cu semnarea prepara-
torului.

Ca să ne ferim de imita-
țiuni trebuie să-i comandăm
de-a dreptul dela

farmacia Brady K.
„Regele Ungariei“

Viena I, Fleischmarkt 242.

de unde, spedându-se înainte 5 cor.
vei primi 6 sticle, sau pentru 4.50
cor. vei primi 3 sticle duble froo.

Interesantă broșură de in-
viațiuni să dă la cerere gratis.

(32) 1—6

La expozițiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer
— pentru clopote a lui —

Antoniou Novotny

== în Timișóra-Fabrie ==

(24) 44—52

dată ce clopotele sînt bătute de o lature prin aceea ce sînt mântuite
de crepare. — Cu deosebită recomand

== clopotele găurite ==

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sînt provăzute
in partea superioară — ca în figura — cu găuri după figura S și pentru
aceea să un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut
și cu vibrarea mai voluminoasă, de oăt cele de sistem vechi, așa,
că un clopot patentat de 227 kg. este egal in tonul unui clopot
de 461 kg. făcut după sistemul vechi. Mai de parte se re-
comandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător,
— spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer
bătut — ea și spre turnarea de tóce de metal.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.